

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 20.6.2011
KOM(2011) 363 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Rio+20: mod en grøn økonomi og bedre styring

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Rio+20: mod en grøn økonomi og bedre styring

1. RIO+20: EN MULIGHED, SOM VERDEN IKKE HAR RÅD TIL AT TABE

I juni 2012 vil alles opmærksomhed være rettet mod Rio de Janeiro, hvor stats- og regeringscheferne tyve år efter det første verdensmiljøtopmøde vil deltage i FN's anden konference om bæredygtig udvikling¹ (UNSCD eller "Rio+20"). Rio+20 kommer til at bygge videre på tidligere globale topmøder: De Forenede Nationers konference om det menneskelige miljø i Stockholm (1972), De Forenede Nationers konference om miljø og udvikling ("verdensmiljøtopmødet") i Rio de Janeiro (1992) og verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg (2002). Topmødet er også en opfølgning på De Forenede Nationers millenniumtopmøde i 2000 og fastsættelsen af årtusindeudviklingsmålene (*Millennium Development Goals – MDG*).

Rio+20 er en enestående mulighed for i vores indbyrdes afhængige verden at nå frem til et fornyet politisk engagement for bæredygtig udvikling. På topmødet vil man vurdere de fremskridt, der er opnået, og se på mangler i gennemførelsen og nye udfordringer. Det kommer til at ske inden for rammerne af to indbyrdes forbundne temaer: "en grøn økonomi inden for rammerne af bæredygtig udvikling og fattigdomsudryddelse" og "den institutionelle ramme for bæredygtig udvikling".

Rio+20 kan blive indledningen på en fremskyndet og dybtgående verdensomspændende overgang til en grøn økonomi – en økonomi, der genererer vækst og skaber arbejdspladser og udrydder fattigdom, ved at man investerer i og bevarer de naturressourcer, som er en forudsætning for planetens overlevelse på lang sigt. Det kan også blive indledningen på den nødvendige reform af de internationale styringsformer for bæredygtig udvikling.

Kommissionen er fast besluttet på at yde sit til, at Rio+20 bliver en succes. Denne meddelelse er tænkt som et grundlag for yderligere dialog med EU-institutioner, civilsamfundet, erhvervsliv og lande i hele verden, og indeholder Kommissionens indledende synspunkter om de konkrete resultater, som Rio+20 kan føre til. Den bygger på EU's forskellige politikområder, som vedrører bæredygtig udvikling og Europa 2020-strategien, og i meddelelsen tages også hensyn til den offentlige høring, som indledtes i februar 2011².

¹ www.uncsd2012.org.

² http://ec.europa.eu/environment/consultations/un_2012.htm.

2. STATUS SIDEN 1992: MANGLER I GENNEMFØRELSEN OG NYE UDFORDRINGER

2.1. Bæredygtig udvikling på internationalt plan

I de seneste årtier har man kunnet se aftegningerne af en række positive globale udviklingstendenser. Det ses tydeligst i forhold til indkomstudviklingen, hvor mellem 2000 og 2005 mere end 120 mio. mennesker nåede op over "en dollar om dagen"-grænsen. Adgangen til uddannelse, sundhedsvæsen og vand er også blevet forbedret.

De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC) og konventionen om den biologiske mangfoldighed (CBD), som blev søsat i Rio i 1992, har vist, hvad der er muligt gennem verdensomspændende handling. Klimaforhandlingerne i Cancún i 2010 bragte fremskridt mod en ny måde at styre klimaændringerne på globalt set og mod målet om at holde den af klimaændringerne fremkaldte temperaturstigning på under 2 °C. Ligeledes blev der gjort betydelige fremskridt på topmødet om biologisk mangfoldighed Nagoya i 2010. Der foreligger nu også væsentlig flere videnskabelige oplysninger, og offentligheden er mere bevidst om miljøspørgsmål, især klimaforandringen, og inddragelsen af civilsamfundet i den globale politiske beslutningsproces har ikke mindst takket være forbedret internetkommunikation været voksende.

I de sidste tyve år er en række udviklingslande nu blevet vigtige økonomiske og politiske aktører. Som følge heraf ses konturerne af en ny balance mellem magt og indflydelse, og det indebærer nye roller, som også kommer til at kræve accept af nye ansvarsområder.

Trods den positive udviklingstendens er der imidlertid store mangler i gennemførelsen, og der er udfordringer, som kommer til at være en del af Rio+20-agendaen. Omkring 1,4 mia. mennesker lever stadig i ekstrem fattigdom (en stor del af dem i Afrika syd for Sahara og Sydasiens), og en sjettedel af verdens befolkning lider af underernæring. Mange af årtusindeudviklingsmålene (MDG) er langt fra at være opfyldt. Hvad angår f.eks. MDG-målet for sanitære forhold, er det kun halvdelen af befolkningen i udviklingslandene, som har fået adgang til forbedret sanitet. Fremskridt med hensyn til MDG-målene er geografisk set meget ulige fordelt, og nogle regioner halter bagefter andre. Ikke ét eneste MDG-mål er opnået i udsatte stater. Arbejdet med at løse disse problemer har været besværliggjort af den nylige økonomiske krise og stigende fødevarerpriser, som har øget antallet af mennesker, der lever i fattigdom.

Mange miljøproblemer er endnu ikke blevet løst og er i stedet blevet endnu mere påtrængende. Den stigende efterspørgsel efter ressourcer (som f.eks. landområder, vand, skove, økosystemer) har ført til tiltagende udtømning og forringelse af disse ressourcer, og biodiversitetstab og afskovningen fortsætter med alarmerende hast. Knapthed på råstofressourcer og adgang til disse ressourcer bliver også i stadig stigende grad et spørgsmål af global betydning. De globale drivhusgasemissioner, som drives af stigende efterspørgsel efter fossile brændstoffer, fortsætter med at stige. Desuden kan indvirkningerne af klimaændringerne (f.eks. ændrede nedbørsmønstre og stigende vandstand) føre til, at de eksisterende miljøproblemer mangedobles yderligere. Udtømning og forurening af vandressourcer og havmiljøet udgør et stigende og alvorligt problem, og i 2025 vil en tredjedel af verdens befolkning kunne være ramt af vandknapthed. Ørkendannelse og jordforringelse har konsekvenser for en række udviklingslande, hvis økonomier i stort omfang beror på landbrug og selvforsyningslandbrug. Eksponering for farlige stoffer (f.eks. pesticider og farligt affald) udgør trods fremskridt i gennemførelsen af internationale konventioner

stadig et problem i udviklingslande og vækstøkonomier. Mange af disse miljøproblemer forekommer ikke isoleret, men er indbyrdes forbundne og hænger tæt sammen.

Den fremtidige økonomiske vækst vil sandsynligvis ske hurtigst i vækstøkonomierne og vil, såfremt den forvaltes rigtigt, kunne være med til at hjælpe mennesker ud af fattigdom. Alligevel vil bevarelsen af det nuværende forbrugs- og produktionsmønstre i mange lande verden over føre til højere forbrug af naturressourcer og fremskynde ødelæggelsen af miljøet og forværre klimaændringerne. Miljøbelastningerne og -indvirkningerne vil blive forværret på grund af befolkningsvæksten (den forventes at stige til mindst 9 mia. i 2050), urbanisering og sociale ændringer (f.eks. stigningen i "middelklassebefolkningen" i vækstøkonomierne med yderligere 1,2 mia. mennesker).

2.2. Bæredygtig udvikling i EU

I det forgangne tiår er bæredygtig udvikling blevet fremmet gennem en række forskellige EU-politikker. For eksempel har EU i forbindelse med EU's emissionshandelsordning vedtaget bindende klimamål og gennemført en række retsakter vedrørende biodiversitet, affaldshåndtering og vand- og luftkvalitet. Det har ført til fremkomst af en miljøindustri i EU, som i øjeblikket tegner sig for over 2,5 % af EU's BNP og giver arbejdspladser til mere end 3,4 mio. beskæftigede. I 2001 vedtog EU en EU-strategi for bæredygtig udvikling, som blev fornyet i 2006.

Siden den seneste rapport om EU's strategi for bæredygtig udvikling fra 2009 er der gjort fremskridt i retning af virkeliggørelsen af bæredygtighed på forskellige måder, herunder i form af bæredygtighedsindikatorer og Det Europæiske Miljøagenturs rapport om miljøets tilstand. Disse publikationer viser, at til trods for at der er sket fremskridt, er der fortsat mange udfordringer, især når det gælder om at gøre væksten mere bæredygtig.

En vigtig politisk udvikling var vedtagelsen af Europa 2020-strategien i 2010. Dens sigte er at forvandle EU til en vidensbaseret, ressourceeffektiv økonomi med et lavt kulstofforbrug og være et bæredygtigt svar på de udfordringer, som EU står over for frem til 2050. Strategien går ud på at integrere og forstærke bæredygtighedens rolle i udformningen af politikker ved at fastsætte gensidigt forstærkende prioriteter for *intelligent, bæredygtig og inklusiv* vækst, som ligger til grund for de fem overordnede mål og syv flagskibsinitiativer (se bilag).

Mange af disse flagskibsinitiativer har direkte relevans for denne meddelelse. F.eks. tager flagskibsinitiativet vedrørende ressourceeffektivitet sigte på at adskille ressourceforbruget fra økonomisk vækst og bebuder en række nye foranstaltninger, herunder tiltag, som vedrører råstoffer, energieffektivitet, biodiversitet og køreplaner for afkarbonisering af økonomien, energiområdet og transportsektoren. Derudover slås der til lyd for at fremskynde anvendelsen af markedsbaserede instrumenter, gradvis at afvikle tilskud, der har negative miljøvirkninger, og at gøre skattesystemer "grønnere".

Fremskridt i forbedringen af ressourceeffektivitet og de øvrige mål og flagskibsinitiativer vil blive overvåget inden for rammerne af Europa 2020-strategien og "det europæiske halvår". Derved samles bidrag fra forskellige rådssammensætninger, medlemsstaternes nationale reformprogrammer, Kommissionens synspunkter og Det Europæiske Råds konklusioner. Det vil resultere i en forbedret mekanisme til at skabe større integration og politisk sammenhæng til gavn for miljøet og bæredygtig udvikling.

I vurderingen af de opnåede fremskridt i gennemførelsen af EU's strategi for bæredygtig udvikling vil Kommissionen gennem sit statistiske kontor Eurostat, Det Europæiske Miljøagentur og andre fortsætte med at tilvejebringe statistisk information og indikatorer, der det muligt at måle og rapportere om bæredygtighed, også inden for rammerne af Europa 2020-strategien.

Rio+20 kommer til at blive afgørende for bæredygtig udvikling, både i EU og globalt. Resultaterne fra topmødet kommer til at tjene som inspiration for EU's strategi og foranstaltninger for bæredygtig udvikling og især føre til, at Europa-2020-strategien bliver et effektivt redskab til at skabe resultater i forhold til bæredygtig udvikling.

3. MOD EN GRØN ØKONOMI OG BEDRE STYRING

3.1. At gøre overgangen mulig

Her tyve år efter Rio-topmødet står verden stadig over for to store og indbyrdes forbundne udfordringer: at opfylde kravet om et bedre liv for en verdensbefolkning, der forventes at stige med en tredjedel frem til 2050, og at mindske miljøbelastningen, som, hvis det ikke sker, vil undergrave verdens mulighed for at efterkomme disse krav.

Svarene på disse udfordringer er ikke at bremse væksten, men i stedet at fremme den *rette* form for vækst. Der er tvingende grunde til grundlæggende at omtænke den konventionelle model for økonomiske fremskridt: Kun at arbejde i yderkanterne af et økonomisk system, som fremmer en ineffektiv anvendelse af naturkapital og ressourcer, er ikke tilstrækkelig til at ændre den nuværende tilstand. Der er behov for en økonomi, som sikrer vækst og udvikling og samtidig forbedrer menneskers velfærd, giver anstændige arbejdsvilkår, mindsker uligheder, bekæmper fattigdom og beskytter den naturkapital, som vi alle er afhængig af. En sådan "grøn" økonomi er en effektiv måde til at fremme bæredygtig udvikling, udrydde fattigdom og tackle nye udfordringer og bestående mangler i gennemførelsen.

Overgangen til en grøn økonomi kræver, at de vigtigste naturressourcer beskyttes, og at der investeres i disse ressourcer. Dette er vigtigt for alle økonomier, men gælder i særdeleshed udviklingslande, som har mulighed for at få deres økonomier til at vokse ved bæredygtig udnyttelse af deres naturlige kapital. Det kræver også, at der anvendes kulstoffattige og ressourceeffektive løsninger, og at indsatsen øges for at fremme bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre. Alt dette forudsætter tilvejebringelse af de rette retlige rammer, skabelse af tungtvejende incitamenter for markeder og innovation, tilvejebringelse af finansielle midler og fremme af iværksætterånd og større inddragelse af den private sektor. Der skal også foretages en korrekt værdiansættelse af naturlig kapital og mere generelt en genovervejelse af, hvordan vækst og fremskridt måles.

I en grøn økonomi kan mange udfordringer omsættes til økonomiske muligheder, ikke kun ved at vende den negative miljøudvikling, men også ved at sætte gang i vækst og beskæftigelse. Således har erfaringen vist, at markedsbaserede tilgange som f.eks. emissionshandel ud over at være omkostningseffektive værktøjer til at håndtere miljøproblemer også er en kilde til investeringer.

En grøn økonomi rummer muligheder for *alle* lande uanset udviklingsniveau og økonomisk struktur. Mens investeringer i overgangen til en grøn økonomi i mange tilfælde kan føre til kortfristede dobbeltgevinstløsninger, vil det i andre tilfælde være nødvendigt med et

mellemlangt perspektiv, hvor der vil skulle afsættes overgangsomkostninger og gennemføres foranstaltninger, som er rettet mod fattige. Selvom der ikke findes én model, som passer alle, er der fælles udfordringer og løsninger, og landene vil kunne drage fordel af udveksling af erfaringer og bedre internationalt samarbejde.

Samtidig starter overgangen til en grøn økonomi ikke helt forfra. Der er allerede en række strategier, som landene kan bygge videre på, f.eks. strategier med henblik på klimaændringer, biodiversitet, bæredygtig forbrug og produktion, forskning og innovation, som alle kan bidrage til at muliggøre en grøn økonomi. Fremtidige nationale og internationale strategier for en grøn økonomi kan bygge på disse strategier og styrke dem, hvilket sker i Europa 2020-strategien og for nylig i køreplanen for overgangen til en konkurrencedygtig kulstoffattig økonomi frem til 2050.

Internationale organisationer herunder De Forenede Nationers Miljøprogram (UNEP) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) er i øjeblikket ved at udvikle strategier for grøn økonomi og grøn vækst. Den Internationale Arbejdsorganisation er ved at udvikle programmer for grønne, anstændige arbejdspladser. G8 og G20 engagerer sig også i stadig stigende grad i en grøn økonomi. I Cancún blev parterne i De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC) enige om, at alle lande skal udarbejde kulstoffattige udviklingsstrategier, som er forenelige med bæredygtig udvikling.

Med ovennævnte initiativer for øje skal vi arbejde med tre indbyrdes forbundne politiske dimensioner for at klare overgangen til en grøn økonomi:

- (1) investeringer i bæredygtig forvaltning af nøgleressourcer og naturkapital ("hvad")
- (2) fastlæggelse af de rette markeds- og reguleringsbetingelser ("hvordan")
- (3) bedre styring og større inddragelse af den private sektor ("hvem").

I næste afsnit vil disse tre dimensioner som rammer for målrettede foranstaltninger blive analyseret mere indgående.

3.2. Investering i bæredygtig forvaltning af vigtige ressourcer og naturkapital

Ressourcer som vand, energi, land, skove samt råstoffer udgør grundlaget for alle økonomier – og især den grønne økonomi. Mange menneskers levebrød verden over er baseret på dem, især i udviklingslande, hvor den manglende adgang til ressourcer af høj kvalitet og utilstrækkelig viden om, hvordan disse ressourcer forvaltes på bæredygtig vis, er vigtige underliggende årsager til fattigdom. Der findes mange klare eksempler på, hvordan adgang til bæredygtigt forvaltede ressourcer kan løfte mennesker ud af fattigdom. De ressourcer, der nævnes i det følgende, kan blive de vigtigste vækstmarkeder for den grønne økonomi og understøtte fremtidig økonomisk udvikling, skabelsen af arbejdspladser og udryddelsen af fattigdom i især udviklingslande.

Vand er en af de mest værdifulde ressourcer, som ikke kun er en forudsætning for liv og sundhed, men også for vækst inden for mange økonomiske sektorer som landbrug, fremstillingsvirksomhed og energiproduktion. I indsatsen for at udrydde fattigdom spiller bæredygtig forvaltning af vandressourcer en central rolle, eftersom fattige menneskers liv er tæt forbundet med adgangen til vand og vands mange anvendelsesformål og funktioner. Endvidere er vand af stor betydning for regionale forbindelser, fred og sikkerhed. Der er ingen

tvivl om, at der er behov for styrkede foranstaltninger for at forbedre adgangen til vand, vandkvalitet og vandeffektivitet.

Adgangen til **energitjenester** er en grundlæggende forudsætning for social og økonomisk udvikling. Adgang til energi er også en afgørende faktor ved fattigdomsbekæmpelse. I udviklingslandene har mere end 1,4 mia. mennesker ikke adgang til elektricitet, og 2,7 mia. mennesker anvender traditionelt biomasse ved madlavningen. I mange regioner i disse lande er der et enormt potentiale for **vedvarende energi**, især i områder, hvor udvidelse af elektricitetsnettet ikke er økonomisk rentabelt. Udvikling af vedvarende energi bør gå hånd i hånd med foranstaltninger til at forbedre **energieffektiviteten** og mindske afhængigheden af fossile brændstoffer.

Marine ressourcer er en kilde til levnedsmidler og økonomisk velstand. Fiskerisektoren er af central betydning for økonomisk udvikling og for millioner af menneskers udkomme verden over, især i udviklingslandene. **Oceaner og have** er en væsentlig bestanddel af jordens økosystem og spiller en vigtig rolle i modvirkningen af klimaændringerne. Koralrev og mangroveskove er ikke kun kulstoflagre og kilde til biodiversitet, men beskytter også kystområder mod oversvømmelse og mindsker dermed faren for katastrofer. Havmiljøet er imidlertid truet fra flere sider: udtømmning af fiskebestande, tab af biodiversitet, affald i havet og forurening f.eks. i form af forsuring. Mange problemer er grænseoverskridende og skal behandles på internationalt plan.

Landbrugets største udfordring er at kunne brødføde 9 mia. mennesker i 2050 uden yderligere forringelse og forurening af landarealer. Bæredygtig landanvendelse og landbrug bliver en hjørnesten i den grønne økonomi. De nuværende produktionsmetoder i landbruget tager over 70 % af verdens ferskvandsressourcer og bidrager til over 13 % af drivhusgasemissionerne. Bæredygtig landbrug kan på især små bedrifter føre til en betydelig udbytteforøgelse. Til trods for at der findes mange bæredygtige landforvaltningsmetoder, investeres der ikke i disse i tilstrækkelig omfang. Jordforringelsen er direkte koblet til landbruget og har direkte konsekvenser for omkring 1,5 mia. mennesker, herunder 42 % af verdens fattigste. Forringelsen af jorden er et globalt tema, som ikke kun vedrører tørre og halvtørre regioner, og kræver en løsning på globalt plan. Gode styringsformer er nødvendige for at løse disse problemer gennem respekt for jordrettigheder og ejendomsret, selv fra lokalsamfunds og indfødtes side. Alle disse aspekter skal behandles for at kunne sikre en bæredygtig fødevareforsyning.

Skove udgør livsgrundlaget for millioner af mennesker, hvoraf mange lever i troperne og tilhører samfundets fattige grupper. Skove er endvidere en væsentlig bestanddel af jordens økosystem og har funktioner som jords beskyttelse, vand og biodiversitet. Den globale afskovningshastighed er stadigvæk alarmerende høj og har betydelig indvirkning på den globale klimaændring og biodiversitet. Emissioner fra rydning af tropisk skov og beskadigelse af skov- og tørveflader tegner sig skønsmæssigt for 15 % af de globale CO₂-emissioner. Skovene vil få voksende betydning i den grønne økonomi som f.eks. kilde til nye råstoffer som bioplast og i strategier for vedvarende energi. I denne sammenhæng er bevarelse og bæredygtig forvaltning af skove afgørende.

Bæredygtig landanvendelse, landbrug, skove, vand og oceanerne er baseret på **økosystemer og biodiversitet**, som er bestemmende for miljøets langsigtede modstandsdygtighed og sundhed. Der er en voksende erkendelse af de fordele, som økosystemet skaffer virksomheder

og samfundet generelt³, og hvilket potentiale investering i naturkapital rummer for den grønne økonomi.

Affald kan være en værdifuld ressource, som, hvis den ikke forvaltes rigtigt, kan udgøre en miljø- og sundhedsrisiko. God **affaldshåndtering** minimerer miljøpåvirkningerne, som f.eks. drivhusgasemissionerne, fremmer en effektiv udnyttelse af ressourcer og er en ny kilde til materialelegenbrug. Det økonomiske potentiale i affaldshåndtering tager til i mange regioner i verden og skaber vigtige virksomheds- og beskæftigelsesmuligheder. Det er af afgørende at sikre, at der er tale om anstændigt arbejde, især hvad angår arbejdsbetingelser. I takt med at udviklingslandene oplever økonomisk vækst, stiger også kravet om bedre affaldshåndtering og økonomiske muligheder. Farligt affald og kemikalier er også et område, der kalder på særlig bevågenhed på nationalt og globalt plan.

Overgangen til en global grøn økonomi kommer til at kræve forbedrede globale foranstaltninger, der bygger på disse områder, og Rio+20 bør være en platform for at opnå dette.

3.3. Skabelse af de rette markedsvilkår og regler

Der bør indføres en række markedsvilkår og regler for at muliggøre vækst inden for ovennævnte områder. Disse vilkår er ikke kun vigtige for at fremme miljømål, men også for at sikre forudsigelighed og fælles spilleregler for virksomhederne. De giver også et stabilt grundlag for investeringer og fremme af miljøinnovation gennem nye teknologier og nye arbejdsmåder.

Reguleringsinstrumenter kommer til at spille en vigtig rolle både nationalt og internationalt i en grøn økonomi. Reguleringsinstrumenter bør kombineres med **markedsbaserede instrumenter** (som f.eks. skatter, omsættelige tilladelser og miljøstøtte), som er fleksible og omkostningseffektive redskaber, der kan bidrage til at opnå en kombination af økonomiske, sociale og miljømæssige mål. Skattereformer, der flytter skattebyrder fra arbejdskraft til miljøpåvirkninger og energi, kan indebære fordele for både beskæftigelsen og miljøet på én og samme tid. Lofts- og handelsordninger (cap and trade) som f.eks. EU's emissionshandelsordning har vist sig at være virkningsfulde markedsinstrumenter. Andre virkningsfulde ordninger omfatter skatteincitamenter for smv'er, vandafgifter, miljøafgifter og afregningstariffer. Betaling for økosystemtjenester anvendes allerede i nogle lande og afspejles i de igangværende forhandlinger om reduktion af emissionerne fra skovrydning og skovforringelse (REDD).

Miljøskadelige støtteordninger er en stor hindring for en grønnere økonomi. De er med til at fastholde ikke-bæredygtig praksis og leder finansielle midler væk fra nødvendige grønne investeringer. Der er nu ved at blive truffet foranstaltninger til at afskaffe dem. I 2009 forpligtede G20 sig til at rationalisere og afvikle støtte til ineffektive fossile brændstoffer, som opmuntrer til unødvendigt forbrug. Denne forpligtelse vil blive behandlet igen i 2011. I 2010 forpligtede parterne i biodiversitetskonventionen sig til senest i 2020 at fjerne, afvikle eller reformere støtteordninger, der er skadelig for biodiversiteten.

For at gøre overgangen til en global grøn økonomi mulig skal der mobiliseres **omfattende finansielle ressourcer**. Det kommer til at kræve foranstaltninger fra *alle* lande, internationale

³ The Economics of Ecosystems and Biodiversity for Business – "TEEB for Business".

organisationer og banker. Det Forenede Nationers Miljøprogram (UNEP) skønner, at der i tidsrummet frem til 2050 vil være behov for årlige investeringer i størrelsen 2 % af det globale BNP. Det vil kræve et paradigmeskift i finansieringstilgangen, så landene får mulighed for at gøre brug af innovative offentlige og private løsninger. Det vil ikke være tilstrækkeligt kun at forlade sig på offentlige midler - de offentlige finansieringsmidler vil skulle stimulere og være løftestang for endnu flere private investeringer. Der skal tilvejebringes incitament, der tilskynder til private grønne investeringer, og muligheder for at lede aktiekapital, forsikrings- og pensionsfonde i retning af bæredygtig udvikling kan blive anvendt i endnu større omfang. Samtidig vil både den nationale offentlige sektor og den internationale offentlige finansiering have en vigtig opgave med at fastlægge betingelserne for at mindske risikoen for private investeringer og at sikre redelige og retfærdige investeringsløsninger. Yderligere er adgangen til finansieringsmidler og risikokapital i kombination med et gunstigt reguleringsmiljø vigtig for **fremme af miljøinnovation, miljøteknologi og grønne smv'er**.

Uden de nødvendige **færdigheder og den nødvendige knowhow** kan overgangen til en grøn økonomi ikke lade sig gøre. Det skal samtidig sikres, at **nye arbejdspladser** bliver anstændige jobs, som omfatter garantier med hensyn til arbejdsrettigheder, social beskyttelse og social dialog. Den økonomiske politik bør ledsages af en arbejdsmarkedspolitik for at udruste arbejdstagere med nye færdigheder og skabe nye beskæftigelsesmuligheder. Af de skønsmæssigt 211 mio. arbejdsløse i verden i 2009 var næsten 40 % mellem 15 og 24 år, og der må træffes en række foranstaltninger for at tilbyde beskæftigelsesmuligheder for unge. Dertil kommer, at mange af de hindringer, der står i vejen for overgangen til en grøn økonomi og en mere bæredygtig fremtid, kun kan fjernes gennem bedre **samarbejde inden for videnskab og forskning**.

Bæredygtige udbuds- og efterspørgselsmønstre på internationalt plan kan støttes ved at styrke **gensidig understøttelse af handel og bæredygtig udvikling**. Det kræver, at der opretholdes et åbent, ikke-diskriminerende multilateralt handelssystem, og at det sikres, at intet land hindres i at træffe foranstaltninger til fremme af bæredygtig udvikling, såfremt disse foranstaltninger ikke udgør vilkårlig eller uberettiget diskrimination eller en skjult international handelshindring. Gensidig støtte kan også fremmes ved at sænke eller fjerne told- og andre barrierer for miljøprodukter, -teknologier og -tjenester og for miljøvenlige produkter eller fairtrade-produkter. I takt med at bæredygtighedssikringsordninger og bedste praksis vedrørende virksomheders sociale ansvar tager til, kan udviklingen af internationale retningslinjer og standarder, godkendelsessystemer og -kendetegn medføre økonomiske, miljømæssige og sociale fordele. Internationale foranstaltninger til bekæmpelse af illegal handel med miljømæssigt udsatte varer (som f.eks. vilde dyr og planter, farlige stoffer og naturlige ressourcer) skal skærpes. Det er de frivillige partnerskabsaftaler, som EU forhandler inden for rammerne for initiativet retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet (FLEGT), et glimrende eksempel på. Optagelsen af bæredygtighedsbestemmelser i multilaterale og bilaterale handelsaftaler bør også fremmes.

Til **sikring og måling af fremskridt** kræves sammenlignelige målemetoder og indikatorer. Flere organisationer, herunder OECD, har arbejdet på at udarbejde forskellige former for indikatorer, som kan give et billede af miljøets og naturkapitalens tilstand og velvære og livskvalitet. Disse indikatorer bør anvendes sideløbende med bruttonationalproduktet (BNP). Imidlertid er kun nogle af disse hidtil blevet anvendt i stort omfang til at videregive politiske behov som f.eks. CO₂-intensitet og indeks over menneskelig udvikling (Human Development Index). Inden for rammerne af Agenda 21 er regeringerne allerede blevet anmodet om at udvikle indikatorer for bæredygtig udvikling og miljøregnskaber. Der er imidlertid kun sket

langsomme og ujævne fremskridt. Rio+20 bør fremme gennemskuelighed i den nationale rapportering og nå til enighed om anvendelse af miljøregnskaber og robuste indikatorer på nationalt og globalt plan for at måle fremskridt i bredere forstand som supplement til BNP.

3.4. Bedre styring og større inddragelse af den private sektor

Styrings-strukturer spiller en afgørende rolle i forhold til at opnå bæredygtig udvikling, gøre økonomien grønnere og udrydde fattigdom. Der er dog udbredt enighed om, at det er nødvendigt med en gennemgribende reform af de nuværende styrings-strukturer. Denne reform skal foregå inden for fire områder.

Der er behov for at forstærke og integrere **styringsformer for bæredygtig udvikling** inden for rammerne af FN-systemet, bl.a. ved at øge sammenhængen og den politiske integrering mellem de aktiviteter, som foregår inden for de tre søjler (den økonomiske, den sociale og den miljømæssige). I FN pågår der i øjeblikket en række bestræbelser, bl.a. forbedring af koordineringsmekanismer mellem agenturerne eller som led i "Delivering as One"-initiativet, som skal føre til sammenhæng i FN-systemet inden for udvikling, humanitær bistand og miljø. Også overordnede temaer såsom klimaændringer bør integreres bedre. Sådanne processer bør styrkes. Det er vigtigt at forbedre internationale styringsformer for bæredygtig udvikling, men der skal også fokuseres på de tilsvarende **regionale, nationale og lokale strukturer**.

Sammenlignet med globale økonomiske strukturer er **den internationale miljøstyring** svag. Det har sin forklaring i institutionel opsplitning, manglende ansvarlighed for gennemførelse af vedtagende politikker, fraværet af en markant og autoritativ stemme i de globale styringsformer samt utilstrækkelige menneskelige og finansielle ressourcer. Endvidere er vækstøkonomiernes rolle og ansvarsområder ikke tilstrækkelig defineret. I de sidste ti år er der blevet gjort forsøg på at forbedre den internationale miljøstyring – senest inden for rammerne af den rådgivende gruppe på højt plan under FN's handlingsplan for Middelhavsområdet (UNEP) (Nairobi-Helsinki-processen) – men hidtil har det været vanskeligt at opnå konkrete fremskridt.

Internationale økonomiske og sociale styringsformer er et emne, der behandles af en række institutioner. De internationale finansinstitutioner (såsom Verdensbankgruppen og Den Internationale Valutafond) og de regionale udviklingsbanker (såsom Den Asiatiske Udviklingsbank, Den Interamerikanske Udviklingsbank, Den Afrikanske Udviklingsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Den Europæiske Investeringsbank) spiller en central rolle i verdens økonomiske politik og aktiviteter. Verdenshandelsorganisationen spiller en vigtig rolle i reguleringen af verdenshandelen. Derudover spiller institutioner som Den Internationale Arbejdsorganisation og andre FN-organer en rolle i udformningen af beskæftigelsespolitiske og sociale spørgsmål. Alle disse organisationer vil skulle medvirke til at gøre den globale økonomi grøn.

I Agenda 21 og i gennemførelsesplanen fra Johannesburg understreges, at **ikke-statslige aktører** (de såkaldte "større grupper") spiller en vigtig rolle. Hertil hører de oprindelige folk, kvinder, børn og unge, arbejdstagere, landbrugere, lokale regeringer, den videnskabelige verden, virksomheder og industri og ngo'er. Deres rolle og deres indflydelse har været begrænset og bør styrkes. Først og fremmest er det vigtigt at styrke **virksomhedernes inddragelse**. Mange virksomheder har allerede forpligtet sig på at gøre deres aktiviteter grønnere, som f.eks. inden for fødevarer, drikkevarer og kemisk industri. Disse tiltag skal videreudvikles gennem mere dynamiske offentlig-private partnerskaber og nye

virksomhedsnet og -forbindelser, ligesom der skal indføres finansieringsordninger med henblik på at gøre virksomheder grønnere og sætte fornyet skub i innovation.

4. FORSLAG TIL RETNINGSLINJER FOR RIO+20

4.1. En ramme for opnåelse af resultater

For at skabe ny fremdrift i bæredygtig udvikling skal Rio+20 udarbejde fælles visioner for ændringer, som skal være understøttet af en beslutningsramme for målrettet handling. Følgende hovedelementer bør indgå i det overordnede resultat:

1. En bred politisk appel med en fælles, ambitiøs vision og fælles mål.
2. En række specifikke foranstaltninger på internationalt, regionalt og nationalt plan, som udformes som en "køreplan for en grøn økonomi".
3. En "værktøjskasse" med forskellige strategier og eksempler på god praksis, som kan anvendes for at opnå de i fællesskab vedtagne mål.
4. En mekanisme for fremme og overvågning af de generelle fremskridt.

En køreplan for en grøn økonomi kan sikre et fortsat engagement, når Rio+20-topmødet er forbi, og derved sikre, at de aftalte visioner og mål systematisk vil blive fulgt. Man kan i køreplanen udarbejde en række internationale, regionale og nationale foranstaltninger med delmål, indikatorer og mål og mekanismer til at overvåge de overordnede fremskridt.

En køreplan for en grøn økonomi kan hjælpe alle lande med at fremskynde processen i retning af en grøn økonomi ved at bygge videre på bestående initiativer og respektere nationale forskelle. Fastlæggelsen af strategier for en grøn økonomi som led i landenes overordnede økonomiske og udviklingsrelaterede politikker og planer vil være afgørende. Disse strategier – som bør udformes nedefra og op – bør indeholde mål og frister for foranstaltninger på nationalt og i givet fald på regionalt plan. Foranstaltningerne bør bygge på løbende bestræbelser og kan indarbejdes i nationale økonomiske og udviklingsrettede strategier og også forene lavemissionsstrategier og planer for bæredygtig forbrug og produktion. Hvor det er nødvendigt, kan donorlande og internationale organisationer under iagttagelse af nationale udviklingsstrategier bistå hermed. Ved udformningen af de specifikke tiltag kunne landene støtte sig til et katalog over bedste metoder for politiske strategier.

Men de enkelte landes indsats rækker imidlertid ikke til at gøre den globale økonomi grønnere. Eftersom mange af udfordringerne kræver globale og regionale løsninger, bør køreplanen for en grøn økonomi også omfatte foranstaltninger på globalt og regionalt plan.

Til overvågning af fremskridt i retning af en grøn økonomi skal der indkredsnes og udvikles nøgleindikatorer og et globalt anerkendt system for miljøregnskaber og sociale regnskaber til at supplere de nuværende økonomiske regnskaber. Det skal bygge på igangværende initiativer som det integrerede miljøøkonomiske regnskabssystem (SEEA), De Forenede Nationers indeks for menneskelig udvikling (UNDP) og OECD's projekt "Måling af samfundenes fremskridt". EU's planlagte lovgivningsramme for miljøregnskaber kan også tjene som eksempel.

Med udgangspunkt i de politiske dimensioner, der beskrives i afsnit 3 ("hvad", "hvordan" og "hvem"), indeholder følgende afsnit et første sæt specifikke foranstaltninger, som kan indgå i køreplanen for en grøn økonomi.

4.2. Tiltag for ressourcer, materialer og naturkapital

På Rio+20 bør forpligtelsen til at fremme bæredygtig vandforvaltning fornyes. Det kan opnås ved at oprette **internationale partnerskaber for vand**. De kan bygge videre på og udvide EU's vandinitiativ, som har bidraget til en forbedret vandforvaltning og vandstyring, men bør lægge større vægt på økonomiske aspekter og større inddragelse af virksomhederne. Forvaltningen af internationale vandopløbslande skal også have større opmærksomhed, især inden for rammerne af grænseoverskridende flodkommissioner.

Der kan også indledes partnerskaber for at **forbedre adgangen til energi og energiforsyningsikkerheden og fremme vedvarende energi og energieffektivitet**. De kan bygge videre på eksisterende foranstaltninger såsom EU-Afrika-partnerskabet (AEEP), EU's regionale investeringsfaciliteter, EU-trustfonden for infrastrukturer i Afrika, energifaciliteten for AVS-landene og Verdensfonden for Energieffektivitet og Vedvarende Energi (GEEREF), som med deres erfaringer kan mobilisere private investeringer for sådanne partnerskaber.

For at sikre en bedre beskyttelse af **havmiljøet og oceanerne bør** de stater, som endnu ikke har ratificeret FN's havretskonvention (UNCLOS), opfordres til at gøre det. For beskyttelsen og bevarelsen af områder uden for national jurisdiktion ("åbent hav og dybhavets bund") bør der iværksættes nye initiativer, f.eks. i form af en gennemførelsesaftale inden for rammerne af UNCLOS. For at bevare biodiversiteten i disse områder bør der gennem en aftale indføres beskyttede havområder, som har flere funktioner, og sikre adgangen til genetiske og andre ressourcer og en retfærdig og retfærdig fordeling af gevinster fra deres udnyttelse. Aftalen bør også indeholde overvågnings- og håndhævelsesmekanismer. Særlig opmærksomhed bør rettes mod udarbejdelse af et globalt handlingsprogram til bekæmpelse af affald i havet og forurening.

Der bør gennemføres foranstaltninger til fremme af **bæredygtigt landbrug, landanvendelse og fødevarerforsyningsikkerhed**. Det bør omfatte en styrkelse af de bestående initiativer for bæredygtigt landbrug, som bygger på multilaterale tiltag (f.eks. FAO), regionale tiltag (f.eks. økologisk landbrug) og virksomhedsinitiativer. Derudover kan der indføres **internationale partnerskaber for fødevarer** for at gøre fødevarerforbruget og -produktionen mere bæredygtig. Eftersom landbruget afhænger af jordkvaliteten, bør indsatsen øges for at forbedre jordkvaliteten og bekæmpe ørkendannelse. Det kan omfatte indførelse af en global økonomisk vurdering af omkostninger og fordele ved at forbedre jordkvaliteten. Det kan også omfatte initiativer, der sætter fornyet skub i FAO-initiativet "Global Soil Partnership", og gennemførelse af tjenester for global overvågning af landanvendelsen som led i det globale jordobservationssystem af systemer (GEOSS).

Partnerskaber med regeringer, civilsamfundet og den private sektor kan også bidrage til at fremme **bæredygtig skovforvaltning** og bekæmpe skovrydning. Sådanne partnerskaber kan bygge videre på den succesrige strategi FLEGT (retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet) og på de første erfaringer inden for rammerne af REDD+-aftalen (reduktion af CO₂-udledning fra skovrydning og skovnedbrydning).

Tiden er moden til en mere vidtrækkende og sammenhængende **international ordning vedrørende kemikalier og farlige stoffer**, og Rio+20 kan indlede en proces, der bygger på tidligere forpligtelser såsom den strategiske tilgang til international kemikalieforvaltning

(SAICM) og på erfaringer fra EU's tilgang til kemikalieforvaltning. Denne ordning – eventuelt i form af en rammekonvention – bør være indrettet efter det mål, der blev aftalt i Johannesburg, som indebærer, at fra 2020 skal kemikalier anvendes og være fremstillet således, at de ikke forårsager betydelige negative virkninger på menneskers sundhed og miljøet. Ved ordningen skal tages hensyn til "Global Chemicals Outlook", som De Forenede Nationers Miljøprogram (UNEP) i øjeblikket arbejder på, og til igangværende arbejde med finansieringsmuligheder for at hjælpe udviklingslande med at imødegå de udfordringer, der følger af en stadig mere globaliseret kemikalie- og affaldsindustri. Ordningen bør omfatte kriterier for identificering af kemikalier og stoffer, der er problematiske, og rammer for vurdering af stoffer.

Løsningen på alle disse udfordringer kræver et hidtil uset omfang af **videnskabelig og teknologisk samarbejde** på globalt plan, og der bør igangsættes en mekanisme for forskningssamarbejde i sociale forandringer af global betydning (f.eks. ressourceknaphed, klimaændringer, oceaner).

4.3. Tilvejebringelse af økonomiske instrumenter og finansiering og investering i menneskelig kapital

Rio+20 bør opfordre lande, først og fremmest industrialiserede lande og vækstlande, til at indføre nationale og regionale **emissionshandelsordninger** for at sænke emissioner til lavest mulige omkostninger og som byggesten for et kommende internationalt CO₂-marked. Sådanne instrumenter vil også kunne spille en vigtig rolle med hensyn til at skabe innovative finansieringsmidler.

Rio+20 bør desuden iværksætte en række koordinerede foranstaltninger for at indkredse og afvikle **miljøskadelige støtteordninger** ledsaget af mål og tidsfrister. G20-forpligtelsen til at afvikle tilskud til fossile brændstoffer kan tjene som et specifikt eksempel. For et sådant initiativ bør der fastsættes retningslinjer og eksempler på god praksis, der viser, hvordan skadelige støtteordninger på vellykket vis tidligere har kunnet afskaffes.

For at kanalisere og mobilisere midler til en grøn økonomi bør Rio+20 anbefale at konsolidere og **styrke bestående finansieringsstrategier og -faciliteter** eller indføre **nye offentlig-private finansieringsordninger**, hvor der er behov for det. Udviklingsorganisationer (som De Forenede Nationers Udviklingsprogram (UNDP)) og internationale finansieringsinstitutioner (som Verdensbanken og andre multilaterale udviklingsbanker, Den Europæiske Investeringsbank, den globale miljøfacilitet (GEF)) bør spille en førende rolle og forpligte sig til at fastlægge finansieringsstrategier for en grøn økonomi, som kan føre til målbare resultater. Private banker, forsikringsselskaber og pensionsfonde bør også løfte deres del af opgaven. Disse finansieringsfaciliteter og -ordninger bør især fokusere på at støtte de mindst udviklede lande og SMV'er.

I udviklingslande vil offentlig udviklingsbistand fortsat være en vigtig investeringskilde. EU vil fortsat arbejde for at hæve støtten til 0,7 % af bruttonationalindkomsten (BNI) i 2015. I øjeblikket tegner EU sig for omkring 58 % af den globale udviklingsbistand. Offentlig udviklingsbistand vil fortsat være tilgængelig og kan bidrage til, at partnerlandes nationale og regionale strategier for en grøn økonomi gennemføres inden for rammerne af deres nationale udviklingsplaner. I denne sammenhæng kan programmer som f.eks. EU SWITCH, som har fremmet bæredygtigt forbrug og produktionsfremgangsmåder i Asien, indgå som et element i en global indsats for bæredygtigt forbrug og produktion.

Rio+20 bør fastsætte **uddannelsesprogrammer for grønne kvalifikationer** inden for prioriterede områder som energi, landbrug, bygge- og anlægsvirksomhed, forvaltning af naturressourcer, affald og genindvinding. Eftersom overgangen til en grøn økonomi vil skabe nye arbejdspladser og erstatte bestående arbejdspladser, vil det være nødvendigt med omskoling af den eksisterende arbejdsstyrke. Det kan omfatte ordninger til beskyttelse af arbejdstageres interesser, tilvejebringelse af social beskyttelse og formalisering af uformelt arbejde, som f.eks. bygger på Den Internationale Arbejdsorganisations arbejde med at sikre en social retfærdig overgang. **Det er også nødvendigt med uddannelsesprogrammer for unge.** Disse programmer bør gennem specifik uddannelse lette overgangen fra skole til arbejde og opmuntre til, at nationale undervisningsplaner på sekundærtrinet omfatter grønne kvalifikationer.

4.4. Bedre styring

Der skal bedre og mere virkningsfuld global styring til for at fremskynde den globale indsats i retning af en grønnere og mere bæredygtig økonomi og udrydde fattigdom. Det bør indebære muligheder for alle aktører for at medvirke og yde et bidrag.

Der er flere muligheder for at **forbedre miljøstyringen** inden for rammerne af FN. En af mulighederne er at lade FN's Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC) spille en større rolle i forhold til bæredygtig udvikling og tillægge hver enkelt søjle, den økonomiske, den sociale og den miljømæssige, samme vægt. En alternativ tilgang kan være at gøre FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD) til et mere permanent organ med udvidede ansvarsområder. Der bør gøres mere ihærdige bestræbelser på at sikre, at alle relevante FN-organer lægger endnu større vægt på bæredygtig udvikling. I nogle tilfælde kan forbedringer også opnås inden for rammerne af de nuværende mandater.

Ifølge anbefalingerne fra UNEP's Nairobi-Helsinki-process, hvis sigte var at **styrke den internationale miljøstyring**, bør UNEP selv styrkes. Det kan ske på forskellige måder: i) styrkelse af UNEP inden for rammerne af dets nuværende mandat, ii) styrkelse af UNEP gennem nye opgaver og ansvarsområder, iii) oprettelse af en global multilateral miljøorganisation, f.eks. ved at omdanne UNEP til en særorganisation under FN (som Den Internationale Arbejdsorganisation). Sidstnævnte mulighed, som medfører vedtagelse af en retligt bindende traktat, vil være den mest lovende løsning i forhold til at forbedre miljøstyringen og være et fremskridt i retning af global bæredygtig udvikling. Samtidig står det klart, at alle muligheder rummer fordele og ulemper, som vil skulle drøftes mere indgående.

Som led i forbedringen af den internationale miljøstyring bør arbejdet med at strømline og forbedre systemet med multilaterale miljøaftaler fremskyndes. Det vil uden at berøre autonomien i hver enkelt multilateral miljøaftale være muligt at strømline deres forvaltning og mindske omfanget af overlapninger. Derved skabes en bedre platform for mere sammenhængende og målrettet politisk opsyn og styring, ligesom det er med til at skabe gunstige forudsætninger for grøn vækst.

FN bør gøre mere for at **øge kapacitetsopbygningen på miljøområdet**. Det kan bl.a. ske ved at forbedre ekspertisen på miljøområdet og bevidstgørelsen om grøn økonomi i FN's landegrupper, så dette område indarbejdes i landeprogrammerne, udvide omfanget af den ekspertviden, der er i FN/UNEP-regionalkontorer, og udvikle en ramme i hele systemet for kapacitetsopbygning til gennemførelse af multilaterale miljøaftaler. Endvidere bør kapaciteten til overvågning af det globale miljø også udvides.

Eftersom det er virksomhederne, der er drivkraften for økonomien, bør Rio+20 **styrke den private sektors engagement**. Virksomhederne og civilsamfundet bør tildeles vigtige opgaver i de forskellige **partnerskaber og ordninger**, som foreslås i denne meddelelse, f.eks. vedrørende vand, energi, fødevarer, skove og finansiering.

5. DET VIDERE ARBEJDE

Selvom der siden topmødet i Rio de Janeiro i 1992 er sket fremskridt i retning af bæredygtig udvikling på nogle områder, står vi stadig over for store globale miljømæssige, økonomiske og sociale udfordringer. Denne meddelelse indeholder Kommissionens foreløbige synspunkter som led i den forberedende proces op til Rio+20.

Rio+20 er en vigtig lejlighed til at fremrykke bæredygtig udvikling i hele verden, men konferencen må ikke kun indskrænke sig hensigtserklæringer. Der skal konkrete foranstaltninger til for at sikre, at Rio+20 bliver en vigtig milepæl i overgangen til en grøn økonomi og bedre styring. EU er åben for drøftelser med alle lande og aktører om, hvordan denne agenda skal udformes i opløbet til Rio+20. Alle lande og aktører er nødt til at samarbejde for at sikre, at resultaterne fra Rio+20 kan imødegå de globale udfordringer. Sammen skal vi sikre, at der træffes konkrete, virkningsfulde foranstaltninger, som kan føre til reelle og konkrete resultater i hele verden.

Bilag

Europa 2020-strategi: Mål og flagskibsinitiativ

Overordnede mål

- (1) 75 % af befolkningen mellem 20-64 år skal være i beskæftigelse.
- (2) 3 % af EU's BNP skal investeres i F&U.
- (3) "20/20/20"-målene på klima- og energiområdet sigter mod, at drivhusgasemissionerne reduceres med 20 %, at andelen af vedvarende energikilder udgør 20 % og at energieffektivitetsforbedringen øges til 20 % (herunder en emissionsreduktion på 30 %, hvis betingelserne er til stede).
- (4) Andelen af unge, der forlader skolen tidligt, bør reduceres til under 10 %, og mindst 40 % af den unge generation skal have en uddannelse på tertiært niveau.
- (5) Der skal være 20 millioner færre mennesker, som risikerer et liv i fattigdom.

Flagskibsinitiativer

- (1) **"Innovation i EU"** for at skabe bedre rammer og finansiering for forskning og innovation, så det sikres, at innovative idéer kan omdannes til nye varer og tjenester, som skaber vækst og beskæftigelse
- (2) **"Unge på vej"** for at gøre uddannelsessystemerne mere effektive og gøre det nemmere for unge mennesker at komme ind på arbejdsmarkedet
- (3) **"En digital dagsorden for Europa"** for at udbrede højhastighedsinternet og udnytte fordelene ved et digitalt indre marked for husholdninger og virksomheder
- (4) **"Et ressourceeffektivt Europa"**, der skal bidrage til at afkoble økonomisk vækst fra ressourceforbruget, støtte overgangen til en lavemissionsøkonomi, øge anvendelsen af vedvarende energikilder, modernisere vores transportsektor og fremme energieffektivitet
- (5) **"En industripolitik for en globaliseret verden"** for at forbedre erhvervsklimaet, navnlig for smv, og støtte udviklingen af en stærk og bæredygtig industribase, der kan konkurrere globalt
- (6) **"En dagsorden for nye kvalifikationer og nye job"** for at modernisere arbejdsmarkedet og sætte folk i stand til at udvikle deres kvalifikationer hele livet igennem for at øge erhvervsfrekvensen og bedre matche udbuddet af og efterspørgslen efter arbejdskraft, herunder gennem arbejdskraftens mobilitet
- (7) **"En europæisk platform mod fattigdom"** for at sikre social og geografisk samhørighed, således at vækst og jobskabelse kommer så mange som muligt til gode, og således at folk, der oplever fattigdom og social udelukkelse, får mulighed for at leve i værdighed og tage aktiv del i samfundet.